

E. SÒRIA

Nabòkov, meravella del joc

Ada o l'ardor. Edicions 62. Les millors obres de la literatura universal Segle XX.

L'encantador. Edhasa. Col·lecció Clàssics i moderns.

Lolita. Edhasa. Col·lecció Clàssics i moderns.

actitud sinó sobretot un estil, escèptic i jovial, de prendre meravel·lades «notes a peu de pàgina del llibre de la vida».

Vladimir Nabòkov, prestigiós entomòleg i creador d'universos de paper com ales de papallona

amb ells una completa col·lecció de nímfuls— han exigit la nostra atenció. Obri el foc, fa un any, la col·lecció Venècia amb *Parla memòria*, dens aplec de records per a nabokovians convençuts. Aquesta Pasqua van aparèixer a l'uníson una obra de joventut, *L'encantador* (Edhasa), —encara escrita en rus, bé que traduïda de la versió anglesa feta pel fill de l'autor— i una altra de maduresa, *Ada o l'ardor* (Ed. 62), escrita en una *volapük* bàsicament anglès i magníficament traduïda —¿hi ha alguna cosa més difícil que reproduir un laberint de mots encreuats?— per Jordi Arbonés.

Dues obres, dues cares oposades del mateix Janus demiürg.

L'encantador és un relat tipogràficament amplificat, condensada prefiguració de *Lolita* —tot i que el traductor, epiloguista i fill en fa algunes matisacions de pes— llueix una concisió de rellotge, sense excursus ni anècdota i un esclat d'associacions quasi lliures que ens duen vertiginosament per l'*atrezzo* mental d'un foll enamorat de nímfuls sense nom. Per contra, *Ada* és una mitologia inaturable i vasta. Sàtira absolutament excèntrica que il·lustra l'amor de dos germans a un món, *Contraterra*, que no és, fet i fet, sinó una mica més desimbolt que el nostre, i on els amants s'ajunten i es separen seguint els dictats de la inextricable trama, disfressada de gelosia o convencions socials. Nabòkov aprofita la idíl·lica inconseqüència de tot plegat per perdre's alegrement entre els més amorals jocs closos del llenguatge, el vici de les cites subvertides i la depravació jovial d'un escriptor que es delecta tot entrebancant des de l'inici la feixuga ascensió del lector, enquimerat per traure un entrellat inexistent més enllà de la passió de fabular i de llegir una novel·la com

aquesta. Irritant balafament d'encerts, com una pluja d'esquers per al lector incaut, l'absurd és més feliç i més cruel que mai en aquesta Wonderland estrictament pagana, per la qual anem caient —i meravellant-nos incorregiblement— fins la paraula fi.

Lolita (Edhasa), ha estat el darrer títol a aparèixer. Equidistant de l'encant concís i de l'exuberància despietada, és, ja se sap, una obra mestra. L'argument és conegut i la lectura imprescindible. Cal, però, fer dues objeccions a la traducció de Josep Daurella. Ha substituït el consagrat *nímfula*, esdrúixola i diàfana com la dansa, damunt d'una inexistent flor malva del mateix nom, d'un lepidòpter iridescent enxampat per Nabòkov amb la xarxa dels mots a París un llunyà capvespre de 1939, per un catalaníssim *nimfeta* sense cap ressonància a espècie de tendres epitelis verinosos, com a màxim amb un eco a picardia francesa de rebaixes. Això, senzillament, no es fa, i els seus col·legues han estat ací prou més sagaços. D'altra banda costa de creure que «l'aventura amorosa de l'autor amb la llengua anglesa», un dels festeigs més agressius que aquesta llengua ha hagut de patir mai, haja esdevingut un català tan poc artificiosament esclafidor, tan correcte i formal, tan nostrat, en suma. Això sí, el *tempo* tenaç i l'espurneig emotiu hi han estat impeccablement traslladats.

Ara, la joia dels nabokovians seria perfecta si algú despertava *Pnin*, una altra obra mestra, prodigi de carinyosa crueltat i autoironia, del polsós somni dels catalègcs o s'avenia a traduir *Mira els arlequins*. Meravelles que permetrien un acostament més divers i precis a un dels millors il·lusionistes del nostre segle, que ara tot just comencem a besllumar.

V. Nabòkov vist per Silvano Ferrari.

«Recorde una història on un escura-xemeneies queia del terrat d'un alt edifici, observava en la caiguda un cartell amb una paraula mal escrita, i mentre queia anava preguntant-se per què ningú no havia pensat de corregir-la. En certa manera tots estem patint una caiguda mortal des del capdamunt del nostre naixement a les lloses del cementiri i ens anem meravellant amb la immortal Alicia davant els dibuixos de la paret».

Amb aquesta gràfica comparança —que faria les delícies d'un corrector vocacional— Nabòkov encertava a definir no només una

que imitassen un mapa-mundi de colors vistosos —i amb algunes illes noves, si les examinàvem amb el potent ajut d'un microscopi— va morir ara fa deu anys i la seua relació amb el català es reduïa a una sola traducció, potser perquè el luxe dels seus mons ficticis era incompatible amb el seny o perquè un dels seus llibres, ves per on, va esdevenir mític per a l'incipient erotisme de postguerra. Una tendència que les sàvies mentes rectores de la nostra comunitat s'estimaren més de no estimular.

Alguna cosa deu haver canviat. En un any, quatre llibres seus —i